

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci *Markéty Snížkové*
„*Obraz dítěte v letech 1985 a 1995 v časopisu Vlasta*“

Kontext vzniku a přípravy bakalářské práce:

Téma, které si Markéta zvolila, bylo náročné nejen svou komparativní, historicko sociologickou perspektivou, ale také svým zaměřením na kulturní důsledky mocenských změn. Oba pohledy vyžadují makrosociální teoretický přístup, který by vystihoval vlivné faktory ovlivňující probíhající změny a také souvislosti mezi nimi. Výhodou pro zvládnutí takto široce pojatého tématu byl dostatečný čas, který měla Markéta k dispozici pro zpracování tématu. To jí umožnilo vytvořit si výhodný teoretický rámec pro konkrétně zaměřené téma.

Struktura práce

Práce je rozdělena do částí teoretické a empirické. Po úvodu, ve kterém je nastíněn okruh témat předkládané práce, následuje teoretická reflexe klíčových témat ovlivňujících kulturně a mediálně zprostředkované symbolickou tvorbu, konkrétně symbolu dítěte. V první části je představeno pojetí dítěte v psychologické, sociologické a historické perspektivě, tedy nejen komplexita studovaného jevu, ale možný způsob jeho symbolické změny. V dalších částech je v obdobném pojetí analyzována instituce rodiny včetně měnících se vztahů mezi jejími aktéry. Zbývající dvě kapitoly teoretické části pak zaměřují pozornost na politicko mocenské téma – povahu změn od totalitního režimu vládnutí k demokratickému. Zde autorka postupuje selektivně: využívá koncepci I. Možného, která zachycuje mocenské změny v jejich kulturních souvislostech, včetně jejich projevů v instituci rodiny. Na závěr teoretické části specifikuje faktory, které ovlivňovaly situaci rodiny v průběhu sledovaného období (1985-1995) a také symbolický obraz dítěte, který tyto změny reflektoval a normativně ovlivňoval.

Empirická část je uvedena formulací souboru výzkumných otázek, na které chce autorka hledat odpověď. V úvodu této části Markéta charakterizuje časopis Vlasta a zdůvodňuje, proč si vybrala tento časopis jako reprezentativní zdroj svého výzkumu. Důkladnou pozornost věnuje zvolené metodě výzkumu (ss. 46-53). Interpretace výsledků obsahové analýzy uzavírá empirickou část práce; je členěna podle výzkumných otázek.

Hodnocení práce

Srovnání mediálních obrazů dítěte v polovině 80. a 90. let představuje velmi plodné, ale i náročné téma. V polovině 80. je začínající rozpad institucí reálného socialismu filtrován specifickým způsobem v rodině a jejích funkcích; polovina 90. let vystavuje rodinu robustnímu liberalizačnímu tlaku, jehož stabilizovanější socio-kulturní založení je však v nedohlednu. Analýza proměn symbolu dítěte v obou těchto rozdílných režimech vládnutí a moci má bohatý poznávací potenciál. Jeho využití závisí na teoretickém rámci analýzy. Pozitivním rysem práce je využití tohoto poznávacího postupu. Autorka zahrnuje do své analýzy poměrně široký rámec teoretických témat, které napomáhají porozumění kultu dítěte a kontextu jeho tvorby. Dále oceňuji využití teoretického rámce pro formulaci výzkumných otázek, což autorce umožnilo „přeložit“ dosti přesvědčivě zkoumaný problém do úrovně empiricky schůdné analýzy. Interpretaci poznatků provedené obsahové analýzy považuji za nejzajímavější a nejkonzistentnější část práce. Zde se autorce podařilo na příkladě symbolu

dítěte strukturovaně vystihnout proměnu ideologického rámce související se změnou formy vládnutí. S ohledem na zvolené téma a postup zkoumání lze k práci formulovat námitky: interpretace změn forem vládnutí je velké téma s rozsáhlým poznávacím a interpretačním zázemím, což umožňuje zjišťovat v textu určitá zjednodušení či nerovnoměrnosti - téma rodiny v 90. letech, kap. 5.3 a 5.4 je slabší než celkové pojednání o rodině; proměny životních situací rodin v 90. letech se totiž značně diferencovaly a je obtížné zobecnit jejich vliv do úrovně symbolické tvorby. Oceňuji také, že si toto omezení autorka uvědomuje, jak to vyplývá ze závěru k práci.

Práce je kvalitně zpracována i po formální stránce: je přehledně členěna, řádně cituje a má dobrou literární podobu.

S ohledem na výše uvedenou námitku k situaci rodiny v polovině 90. let a návrh autorky na další možný výzkum formuluji otázku pro diskuzi při obhajobě práce: lze využít obdobné výzkumné otázky pro zkoumání změn v obrazu dítěte v letech po roce 1995? Jak by bylo možné sledovat vliv prohlubující se sociální diferenciaci na formování tohoto symbolu?

Müller Karel
V Černošcích, 29.7.2012